ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓު
ދިވެހިރާއްޖެ

ޝަރީޢަތް ނިމުނުގޮތް

- ޤަޟިއްޔާ ނަންބަރު: 2019/HC-A/584
- އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތް: އެމް. ސަވަން ޕްރިންޓް ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑް
- އިސްތިއުނާފު ރައްދުވާ ފަރާތް: ދަ ގްލޯބަލް އެއަރސަރވިސް (މޯލްޑިވްސް) ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑް
- މައްސަލައިގެ ބާވަތް: މަސައްކަތާއި މުދަލާއި ޚިދުމަތުގެ އަގު ހޯދުމަށްއެދި ހުށަހަޅާ މައްސަލަ

މައްސަލަ ބެލި ފަނޑިޔާރުންގެ މަޖިލިސް
ފަނޑިޔާރު ޢަބްދުﷲ ހަމީދު
ފަނޑިޔާރު ޝުޢައިބު ޙުސައިން ޒަކަރިއްޔާ
ފަނޑިޔާރު މުޙައްމަދު ނިޔާޒް

ނިމުނު ތާރީޚް: 19 ރަބީޢުލްއާޚިރު 1443
24 ނޮވެމްބަރު 2021

ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓު، އޮބްޒަރވަރ ހިނގުން، ތިމާގެ 3 ނަންބަރު ފަންގިފިލާ، މާލެ، ދިވެހިރާއްޖެ، ފޯން: 3325029، ފެކްސް: 3316471
އީމެއިލް: info@highcourt·gov·mv ވެބް ސައިޓް: www·highcourt·gov·mv

ހައިކޯޓުގައި ޤަޟިއްޔާ ރަޖިސްޓްރީކުރެވުނު ތާރީޚް:

24 ރަބީޢުލްއައްވަލް 1441

21 ނޮވެންބަރު 2019

- **އިސްތިއުނާފުކުރެވުނު މައްސަލަ:**
- ނަންބަރު: 1120/Cv-C/2019 ޤަޟިއްޔާ
- ނިންމި ކޯޓު: ސިވިލް ކޯޓު
- ބާވަތް: މަސައްކަތާއި މުދަލާއި ހިދުމަތުގެ އަގު ހޯދުމަށްއެދި ހުށަހަޅާ މައްސަލަ
- ހުށަހެޅުނު ތާރީޚް: 12 މާރިޗު 2019
- ނިމުނު ތާރީޚް: 15 ސެޕްޓެންބަރު 2019

މަދަނީ - ފައިސާ ހޯދުން – ޖޫރިމަނާގެ ފައިސާ

ފަނޑިޔާރު ޢަބްދުﷲ ދީދީގެ ރައުޔު، މި ރައުޔަށް ފަނޑިޔާރު ޝުޢައިބު ޙުސައިން ޒަކަރިއްޔާއާއި ފަނޑިޔާރު މުޙައްމަދު ނިޔާޒް ތާއީދުކުރައްވައެވެ.

- **މައްސަލައިގެ ޚުލާޞާ:**

1- މިއީ، ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 1120/Cv-C/2019 ދަޢުވާއާ އެ ކޯޓުން ނިންމަވާފައިވާ ޝަރުޢީ ޤާނޫނީ އުޞޫލުތަކާ ޚިލާފަށް ކަމަށްބުނެ، އެ ދަޢުވާއާ އިސްތިއުނާފު ކުރުމަށް އެދިއެވެ. ޝަވަން ޕްރޮޕަޓީޒް ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑް[1]ގެ ފަރާތުން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓަށް ހުށަހަޅުއްވުން ބަލާފައިވާ ދަޢުވާއެއްކަމެވެ.

މި ދަޢުވާގައި އިސްތިއުނާފު ރައްދުވާ ފަރާތަކީ ދުގު ގްލޯބަލް އެއަރސަރވިސް (މޯލްޑިވްސް) ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑް[2]އެވެ.

- **މައްސަލައިގައި ކަން ހިނގާފައިވާގޮތް:**

2- އެމް.ޝަވަން ޕްރޮޕަޓީޒް ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑުން ދުގު ގްލޯބަލް އެއަރސަރވިސް (މޯލްޑިވްސް) ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑަށް 2016ވަނަ އަހަރުން ފެށިގެން 2017ވަނަ އަހަރުގެ ނިޔަލަށް ފޯކްލިފްޓްދީފައިވާ ހިދުމަތްތަކަށް ޗާޖުކޮށްފައިވާ އިންވޮއިސްތަކަށް މިހާތަނަށް ފައިސާ ދީފައިނުވާކަމަށްބުނެ، އެ ފައިސާއާއި، އެ ފައިސާ ނުދެއްކުމުގެ ސަބަބުން އަދާ ޤަރުޟުވާ ގެއްލުމާއި ލިބުނު ގެއްލުމުގެ ބަދަލު ހޯދުމަށްއެދި، އެމް.ޝަވަން ޕްރޮޕަޓީޒް ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑުގެ ފަރާތުން ދުގު ގްލޯބަލް އެއަރސަރވިސް (މޯލްޑިވްސް) ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑުގެ މައްޗަށް ދައުވާ ރައްދުކުރައްވާފައިވާތީ 2019 މާރޗް 12 ގައި ސިވިލް ކޯޓަށް ދައުވާ ހުށަހަޅާފައެވެ.

3- އެ މައްސަލަ ސިވިލް ކޯޓުން ބައްލަވާފައިވަނީ އެ ކޯޓުގެ ނަންބަރު 1120/Cv-C/2019 ދަޢުވާއިންނެވެ.

1. ރަޖިސްޓްރީ ނަންބަރު C-393/2007
2. ރަޖިސްޓްރީ ނަންބަރު C-0166/2010

- **ސިވިލް ކޯޓުން މައްސަލަ ނިންމިގޮތް:**

4- ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 1120/Cv-C/2019 ފައިސަލާގައި އެ ކޯޓުން ނިންމަވާފައިވަނީ، "ދެންފަހު، އިސްވެދިޔަ ބަޔާންތަކާއި، ޝަރީޢަތްކުރެވުނު ނުކުތާތަކަށް ރިޢާޔަތްކުރުމުން، އެމް. ސުވަން ޕްރިންޓް ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑް (ރަޖިސްޓްރީ ނަންބަރު: C-393-2007) ގެ ފަރާތުން ދުގަ ގްލޯބަލް އެއަރސަރވިސް (މޯލްޑިވްސް) ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑް (ރަޖިސްޓްރީ ނަންބަރު: C-0166/2010) ގެ މަސައްކަތް ކޮންޓްރެކްޓާ މިދަތުރާގައި، ހުރަސްއެޅިފައިވާ އިންވޮއިސްތަކުގެ ޖުމްލަ 14,712/80ރ. (ސާދަހާސް ހަތްސަތޭކަ ބާރަ ރުފިޔާ އަށްޑިހަ ލާރި) އަދި ދުގަ ގްލޯބަލް އެއަރސަރވިސް (މޯލްޑިވްސް) ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑްގެ ފަރާތުން އެމް.ސުވަން ޕްރިންޓް ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑަށް ދައްކަންޖެހޭ ފައިސާކަން ދުގަ ގްލޯބަލް އެއަރސަރވިސް (މޯލްޑިވްސް) ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑްގެ އިޢުތިރާފުން ޝަރީޢަތަށް ސާބިތުވާކަމުގައި ކަނޑައަޅައި، ނަމަވެސް ދަޢުވާގައި އެދިފައިވާ ޖޫރިމަނާގެ ފައިސާ އާއި، ގެއްލުމުގެ ބަދަލު ޝަރީޢަތަށް ސާބިތުކޮށްދީފައިނުވާތީ ނަގައިދިނުމަށް ނިންމުމުގައި ކަނޑައަޅައި؛

އިސްވެ ބަޔާންވެދިޔަ 14,712/80ރ. (ސާދަހާސް ހަތްސަތޭކަ ބާރަ ރުފިޔާ އަށްޑިހަ ލާރި) އެމް.ސުވަން ޕްރިންޓް ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑް ރަޖިސްޓްރީ (ރަޖިސްޓްރީ ނަންބަރު: C-393-2007) އަށް ލިބިދިނުމުގެ ގޮތުން މިއަދު (15 ސެޕްޓެމްބަރު 2015މ.) ދުވަހުން ފެށިގެން 15 (ފަނަރަ) ދުވަހުގެ މުއްދަތުގެ މިފައިސާ ސިވިލް ކޯޓަށް ދައްކާ ހަވާލުކުރުމަށް ދަޢުވާލިބޭ ދުގަ ގްލޯބަލް އެއަރސަރވިސް (މޯލްޑިވްސް) ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑް (ރަޖިސްޓްރީ ނަންބަރު: C-0166/2010) އަށް އަންގައި ޙުކުމްކޮށްފީމެވެ."[3] މިފަދައިންނެވެ.

އެ ފައިސަލާ ސިވިލް ކޯޓުން ނިންމަވާފައިވަނީ 15 ސެޕްޓެމްބަރު 2019 ގައެވެ.

---

3. ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 1120/Cv-C/2019 ފައިސަލާގެ ޙުކުމް.

- **އިސްތިއުނާފަށް ހުށަހެޅުން:**

5- ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 1120/Cv-C/2019 ދަޢުވާއާ އެކުޖެން ނިންމަވާފައިވާ ޝަރުޢީ ޙުކުމަށް އިޢުތިރާޟުކުރުމަށް ހިފެހެއްޓެވޭ ބޭން، އ.މ. ސަފަން ޖުރިންޓް ލިމިޓެޑްގެ ފަރާތުން އެ ދަޢުވާއާ އިސްތިއުނާފު ކުރުމަށް އެދި 2019 އޮކްޓޫބަރު 10 ގައި ހައިކޯޓަށް ހުށަހަޅާފައެވެ.

6- އ.މ. ސަފަން ޖުރިންޓް ލިމިޓެޑްގެ ފަރާތުން ހައިކޯޓަށް ހުށަހެޅި މައްސަލަ، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2019/HC-A/584 ދަޢުވާއާގެ ދަރުން ރަޖިސްޓްރީ ކުރެވިފައިވަނީ، 2019 ނޮވެންބަރު 21ވަނަ ދުވަހުއެވެ.

- **އިސްތިއުނާފީ ނުކުތާތައް:**

7- ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 1120/Cv-C/2019 ދަޢުވާއާގައި ނިންމަވާފައިވާ ނިންމުން އިސްތިއުނާފުކުރުމަށް އ.މ. ސަފަން ޖުރިންޓް ލިމިޓެޑްގެ އަންނަނިވި ނުކުތާތައް ހުށަހަޅާފައިވެއެވެ.

7.1- **ފުރަތަމަ ނުކުތާއަކީ**، ދަޢުވާގައި ހުށަހަޅާފައިވާ މަސައްކަތުގެ އަގު ކޯޓުމަތިން، ކޮށްމަށް ޚާއްޞަކޮށް އިންޖިނިއަރިންގާ މުއްދަތުގައި އިންޖިނިއަރުގެ ނިސްބަތުން މަސައްކަތުގައި ބުނެވުނު ކުރުވާހަމައަށް އަދި ޖީރިމަންޓު ދަށުގެ ހަވާސްކުރުންކަމަށްވާ ޖިރިމަނާގެ އަދަދު ގެންސްފައިވާ ހިސާބުކުރެ ރޭގެ ބަލައިނުލާ ހުށަހެޅިފައިވާ ލިސްޓުގެ ގިނަ އަދަދެއް އުނިވެގެން އޮންނަހުށީ ވިސްނަވުން، މުއާމަލާތުގައި ޖީރިމަނާއާގުޅޭ ދަފްތަރުގައި އެއްބަސްވީ ބިންފޯޓުކުރުމަށް ފަދަ ގާނޫނީ ކަންތަށްތައް ތިރިހުން ނުވަތަ ބަދަން ނުވަތަ އިދާރީ ކަންފަދި ނުބަލާކަމަށް ކަނޑައަޅައި، ނިންމަވާފައިވާ ގާނޫނު ނަންބަރު 4/91 (ކަންތައްތައް ގާނޫނު) ގެ 5ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ ޝަރުޢީ އަދި ގާނޫނީ ހިފެހެން ކަމަށް ބުން ފާހަގަކުރި ނުކުތާއެވެ.

7.2- ދެވަނަ ނުކުތާއަކީ، މައްސަލައިގައި ޖޫރިމަނާގެ އަދަދު ބިނާވެގެންވާ އިންޓަރެސްޓު ލިބިގެންކަމަށް ވީހިނދު، އިސްތިއުނާފުކުރައްވާ ފަރާތުން، އިސްތިއުނާފުކުރެވުނު ފަރާތުން ހޯދައިދިނުމަށް ހުކުމްކުރަން ފައިސާ ދެއްކުމަށް އިސްތިއުނާފުކުރެވުނު ފަރާތުން ދީފައިވާ އިންޓަރެސްޓްގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ މުއްދަތުގައި ފައިސާ ނުދައްކާ ހިނގާ ކޮންމެ ދުވަހަކަށް އިންޓަރެސްޓްގެ ގޮތުގަ އަދަދުގެ 0.5% އަށް ޖޫރިމަނާ ވާޖިބުކަން ބަޔާންކޮށް އިސްތިއުނާފުކުރައްވާ ފަރާތަށް ދިނީ މިކަމަށް އިންކާރުކުރައްވާއިރު، މިކަމަށް ރިޢާޔަތްކޮށްނުދީ މައްސަލައިގެ ބުނުމަން ތަހުޤީޤުކޮށްފައިވާނީ ޝަރުޢީ އަދި ޤާނޫނީ އުސޫލާ ޚިލާފުވާކަމާއި، އަދި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމްކޯޓުގެ ނަންބަރު 2014/SC-A/01 ޤަޟިއްޔާގައިވާ އުސޫލަށް ރިޢާޔަތްކުރުމެއްނެތި ބުނުމަކަން ވާސިލުކުރައްވާ ކަމަށް ބުނެ ފާހަގަކުރި ނުކުތާއެވެ.

- <u>އިސްތިއުނާފުކުރެވުނު ފަރާތުން އުޒުރުވާ ގޮތް:</u>

8- މި މައްސަލައިގައި އިސްތިއުނާފުކުރެވުނު، އެލް. ޝަވަން ގްރޫޕް ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑްގެ ފަރާތުން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގައި އުޒުރުވެފައިވަނީ، ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 1120/Cv-C/2019 ޤަޟިއްޔާއިން ކުރައްވާފައިވާ ޙުކުމަށް ބަދަލުގެނެސްދެއްވުން ކަމަށް ކަނޑައަޅުއްވައި ދެއްވައި، އިސްތިއުނާފުކުރެވުނު ފަރާތުން ނަގައިދިނުމަށް އުޒުރުވާ އިންޓަރެސްޓްގެ ޖޫރިމަނާއި އެފައިސާ ނުދައްކާކަމުގެ ސަބަބުން އަދާކުރާ ޖޫރިމަނާ ފައިސާއަކީ އިސްތިއުނާފުކުރައްވާ ފަރާތުން ދައްކަންޖެހޭ ފައިސާއެއްކަމަށް ކަނޑައަޅުއްވައި ދެއްވައި އިސްތިއުނާފު ކުރެވިފައިވާ މައްސަލަ ނިންމަވައި ދިނުމެވެ.

- <u>ޝަރީޢަތަށް ފާހަގަކުރެވުނު ނުކުތާތައް:</u>

9- އުމް.ސޯލަން ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑްއިން މުޅި ގްލޯބަލް އެއަރސަރވިސް (މޯލްޑިވްސް) ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑަށް 2016ވަނަ އަހަރުން ފެށިގެން 2017ވަނަ އަހަރުގެ ނިޔަލަށް ފޯރުކޮށްދީފައިވާ ޚިދުމަތްތަކަށް ފޮނުވާފައިވާ އިންވޮއިސްތަކަށް މިހާތަނަށް ފައިސާ ލިބިފައިނުވާކަމަށްބުނެ، އެ ފައިސާއާއި، އެ ފައިސާ ނުދެއްކުމުގެ ސަބަބުން އަދާ ޖޫރިމަނާ ހޯދުމަކާއި، ލިބުނު ގެއްލުންތަކުގެ ބަދަލު ހޯދުމަށް އުފުލި، އުމް.ސޯލަން ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑްގެ ވަކީލުން، މުޅި ގްލޯބަލް އެއަރސަރވިސް (މޯލްޑިވްސް) ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑްގެ ޒިންމާއިން ދައްކަންޖެހޭގޮތަށް ސިވިލް ކޯޓުގައި ދަޢުވާކޮށްފައިވެއެވެ.

10- އުމް. ސޯލަން ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑްގެ ވަކީލުން މުޅި ގްލޯބަލް އެއަރސަރވިސް (މޯލްޑިވްސް) ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑްގެ ޒިންމާގައި ކޮށްފައިވާ މުޢާމަލާތުގައި، ހުށަހެޅިފައިވާ އިންވޮއިސްތަކުގެ ޖުމްލަ 14,712/80ރ. (ސާދަހާސް ހަތްސަތޭކަ ބާރަ ރުފިޔާ އަށްޑިހަ ލާރި) އަދި މުޅި ގްލޯބަލް އެއަރސަރވިސް (މޯލްޑިވްސް) ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑްގެ ވަކީލުން އުމް.ސޯލަން ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑަށް ދައްކަންޖެހޭ ފައިސާކަން މުޅި ގްލޯބަލް އެއަރސަރވިސް (މޯލްޑިވްސް) ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑްގެ އިޢުތިރާފުން ޝަރީޢަތަށް ޘާބިތުވާކަމުގައި ކަނޑައަޅައި، ނަމަވެސް ދަޢުވާގައި އެދިފައިވާ ޖޫރިމަނާގެ ފައިސާ އާއި، ގެއްލުމުގެ ބަދަލު ޝަރީޢަތަށް ޘާބިތުކޮށްދެވިފައިނުވާކަމަށް ޖޫރިމަނާގެ ފައިސާ ނަގައިދިނުން ކަނޑައަޅައި ހުކުމް ކުރައްވާފައިވެއެވެ.[4]

11- އިސްތިއުނާފުކުރެވިފައިވާ ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 1120/Cv-C/2019 ފައިސަލާ އެ ކޯޓުން ނިންމާފައިވަނީ، ޝަރުޢީ ޤާނޫނީ އުޞޫލުތަކާ ޚިލާފަށްކަމަށް ބުނެ، އިސްތިއުނާފުކުރާ އުމް. ސޯލަން ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑްގެ ވަކީލުން ހުށަހަޅާފައިވާ އިސްތިއުނާފީ 2 (ދޭއް) ނުކުތާ ބަޔާންކޮށްފައިވާ ޤާނޫނީ

4. ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 1120/Cv-C/2019 ފައިސަލާގެ ހުކުމް.

އަސާސަކީ، އިސްތިއުނާފުކުރާ އެވެ. ސަވަން ޕްރިންޓް ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑުން އިސްތިއުނާފުކުރައްވާ، ދަ ގްލޯބަލް އެއަރސަރވިސް (މޯލްޑިވްސް) ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑްގެ ފަރާތުން ހާޒިރުވި ވަކީލުގެ ހުށަހެޅުމަކީ އަދި އިސްތިއުނާފުކުރައްވާ ފަރާތަށް ފޮނުވި އިންވޮއިސް ނަންބަރު / ސްޓޭޓްމަންޓް ރިސީޕްޓް 43972 "ބެލެންސް އިންވޮއިސް" އާ ފަރާތަށް ރައްދުވާ އާ އިންވޮއިސް ބަލައިގަތުމަށްފަހު، އާ އިންވޮއިސްގައިވާ ޑިރެމަނާގެ ފައިސާ އިސްތިއުނާފުކުރުމަށް ދަސްތޫރުގެ ދަށުން ނަގައިންދާ ނިންމުމަކީ، ޤާނޫނު ނަންބަރު 4/91 (ކޮންޓްރެކްޓްގެ ޤާނޫނު)ގެ 5 ވަނަ މާއްދާއާއި، އިންވޮއިސްގައި ބަޔާންކުރާ ޑިރެމަނާ ފައިސާ ނަގައިދިނުމާ ގުޅޭގޮތުން، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2013/SC-A/27 ޤަޟިއްޔާއާއި، އަދި ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2014/SC-A/01 ޤަޟިއްޔާގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ އުޞޫލާ ޚިލާފަށް ނިންމުމުގެ ކުރިން، ފުރަގަސްދީފައިވާ އިސްތިއުނާފީ ނުކުތާތަކުގެ ތެރެއިން އެ ނުކުތާތަކާ ގުޅޭގޮތުން ދައްކާފައިވާ ވާހަކަތަކުން އެނގެން އޮތެވެ.

12- ޤާނޫނު ނަންބަރު 4/91 (ކޮންޓްރެކްޓްގެ ޤާނޫނު)ގެ 5 ވަނަ މާއްދާގައިވަނީ، "މި ޤާނޫނުގައި ބުނެފައިވާ ގޮތުގެ މަތިން، އެކަކު އަނެކަކަށް ހުށަހަޅާ ހުށަހެޅުމެއް، އެ ހުށަހެޅުން ރައްދުވާ ފަރާތުން ގަބޫލުކުރުމުން ކޮންޓްރެކްޓެއް ހެދުނީއެވެ." މިފަދައިންނެވެ.

ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2013/SC-A/27 ޤަޟިއްޔާއާ ބަލާއިރު އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން ފުރަގަސްދީފައިވާ، ޑިރެމަނާ ފައިސާ އަދާނުކުރަން ބުނި އެއް ފަރާތުން ހުށަހެޅުމެއް ހުށަހަޅާފައިވާކަން އެނގެނުމުން، އެއަށް އެއްވެސް ޖަވާބެއްނުދީ، އިންކާރުނުކޮށް ސިފަކުރުމުން ޑިރެމަނާ ދައްކަން އެއްބަސްވެފައިވާނަމަ، ޑިރެމަނާ ދެއްކުން އަނެއް ފަރާތުގެ މައްޗަށް ލާޒިމުވެގެންވާކަމަށެވެ.

ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2014/SC-A/01 ޤަޟިއްޔާއާ ބަލާއިރު، އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން ފުރަގަސްދީފައިވަނީ، ބަލާއިރު ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ޤަޟިއްޔާގެ ޝަރީޢަތް ނިމުނުގޮތުގެ ހުކުމުގެ (ނ) ގައި "......ހުށަހެޅި ފަރާތުގެ ހުށަހެޅުމަށް، އެ ހުށަހެޅުން ޤަބޫލުކުރިފަރާތުން އެ ހުށަހެޅުން ހުށަހެޅިފައިވާކަން އެނގިހުރެ އެ ހުށަހެޅުން ޤަބޫލު ނުކުރާކަން ނަންގަވައި ސުކޫތުވެގެން ހުރިކަމުގައި ވިޔަސް ހުށަހެޅި ހުށަހެޅުން

ޟިމްނީކޮށް ޤަބޫލުކުރެވިފައިވާކަމަށް ބެލެވޭފަދަ ޤަރީނާތަކެއް ހުރެއްޖެނަމަ އެ ކޮންޓްރެކްޓް ފުރިހަމަވެފައިވާކަމުގައި ބަލަންޖެހޭކަމަށް" ބަޔާންކޮށްފައިވާކަމަށެވެ. އަދި؛

އެ ޤަވާޢިދުގެ (ބ) ގައި، "އެކިއެކި ފަރާތްތަކުގެ ދެމެދުގައި ހިނގާ މަދަނީ މުޢާމަލާތުތަކާ ގުޅިގެން ކުރެވޭ ކޮންޓްރެކްޓްތަކުގެ ދަށުން އުފެދޭ އިލްތިޒާމުތައް ފުރިހަމަކުރުން، އަދާކުރުމުން ދިމާވާ ބާރުއެޅުމުގެ ގޮތުން ޝަރީޢަތާއި ޤާނޫނު ހުއްދަކުރާ ޙަދާއި ޝަރުޠުތަކެއް އެ ކޮންޓްރެކްޓްތަކުގައި ހިމެނުން އެ ކޮންޓްރެކްޓްތަކުގެ ބައިވެރިންގެ މައްޗަށް މަނާވާ ޝަރުޢީ އަދި ޤާނޫނީ ސަބަބެއް ނެތްކަމަށް" ބަޔާންކޮށްފައިވާކަމާއި، މީގެ އިތުރުން؛

އިސްތިއުނާފުކުރުން ޤަވާޢިދުގެ (ނ) ގައި "ކޮންޓްރެކްޓްގެ ދެ ބައިވެރިންގެ ތެރެއިން އެކަކު ހުށަހަޅާ ހުށަހެޅުމެއް، ޤަބޫލު ފަރާތުން ބަލައިގަނެފައިވާކަން ދެފަރާތުގެ އަމަލުތަކުން ނުވަތަ ޢިލްމުން އެ ކޮންޓްރެކްޓެއްގެ އީޖާބާއި ޤަބޫލު ފުރިހަމަވެފައިވާކަމަށް ބެލުން ކުރީގައި ޟިމްނީކޮށް ޤަބޫލުކުރެވިފައިވާކަން ދޭހަވާ ކޮންޓްރެކްޓްތަކުގެ ދަށުން އެ ފަރާތަކުން އުފުލަންޖެހޭ ޒިންމާއިން ބަރީއަވެވޭފަދަ ޝަރުޢީ އަދި ޤާނޫނީ ސަބަބެއްނެތްކަމަށް" ބަޔާންކޮށްފައިވާއިރު، ބުނެވިދިޔަ އަސާސްތައް އިސްތިއުނާފު މިކޯޓަށް ޤަވާޢިދާއި ތަޠްބީޤުކުރާއިރު؛

އިސްތިއުނާފުކުރެވިފައިވާ ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 1120/Cv-C/2019 ޤަޟިއްޔާގައި އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން އިސްތިއުނާފުކުރައްވާ ފަރާތަށް ދިފާޢީ ޚިދުމަތުގެ މުޤާބިލުގައި ފައިސާ ދައްކަމުން ދިފާޢީ އިންވޮއިސްގައި އިންވޮއިސްގެ ފައިސާ ދައްކަންޖެހޭ މުއްދަތުގައި އެ ފައިސާ ނުދައްކައިފި ހިނދެއްގައި ވާނެގޮތް[5] ޖަޒާއީ ޝަރުޠެއްގެ ގޮތުގައި ހުށަހަޅައި ސިވިލްކޯޓުގައި އެ ހުށަހެޅުން އިސްތިއުނާފުކުރައްވާ ފަރާތުން ބަލައިގަނެފައިވާކަން އެނގެން ހުންނަކަމަށެވެ.

13- އިސްތިއުނާފުކުރާ، އޭ. ޝަމަން ޕްރިންޓް ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑްގެ ފަރާތުން ދަޢުވާކަން ހުށަހެޅި ދަޢުވާގައި، އިސްތިއުނާފުކުރެވުނު، ގުޑް ގޯލްޑަން އިންޓަރނޭޝަނަލް (މޯލްޑިވްސް) ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑުން

5. އިންވޮއިސްގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ މުއްދަތުގައި ފައިސާ ނުދައްކާނަމަ ކޮންމެ ދުވަހަކަށް އިންވޮއިސްގެ ޖުމުލަ އަދަދުގެ 0·5% އަށް ޖޫރިމަނާ ވާނެކަން.

އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން ހުށަހަޅުއްވާ އަދަދު ގޮތުގައި، ހަރަދުކުރައްވާ އިންވޮއިސްގެ ޕްރިންސިޕަލް އަމައުންޓް ކަމުގައިވާ 14,712/80ރ. (ސާދަހާސް ހަތްސަތޭކަ ބާރަ ރުފިޔާ އަށްޑިހަ ލާރި) އަދި، މީގެ އިތުރަށް އެއަރސަރވިސް (ހޭންޑްލިންގް) ޗާޖަސް ޕޭމަންޓްގެ ފަރާތުން އެވެ. ސަބަބަކީ ޗާޖަސް ޕޭމަންޓް ދަތުރުކުރުމުގެ ފައިސާކަން މީގެ އިތުރު އެއަރސަރވިސް (ހޭންޑްލިންގް) ޗާޖަސް ޕޭމަންޓްގެ ބަދަލު އަދާކުރު ކަނޑައެޅުމަށް ދަޢުވާލިބިފައި، އަދި އެ ފައިސާ އަދާކުރާ ދުވަހާއި ޙަވާލުކުރަން ބުނެ އެ ކަމަށް އެއްބަސްވެފައިވެއެވެ. ނަމަވެސް އެ އިންވޮއިސްގައި ބަޔާންކުރާ ގޮތުގެ މަޢުލޫމާތު ހިސާބުކޮށްފައިވާ ޖުމްލަ ފައިސާގެ ދަޢުވާކުރަން އެ ފަރާތުން އިންކާރުކޮށްފައިވެއެވެ.

14- ޖުމްލަގެ ފައިސާ ނަގައިދިނުމާ ގުޅޭގޮތުން އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން ބަޔާންދީފައިވާ، ސުޕްރީމްކޯޓުގެ ސާބިތުވާ ގޮތުގެ ޤާނޫނީ އުސޫލުތަކުގައި، ޝަރުޢީ ޙަޤީޤަތެއް ގޮތުން، ބަޔާންކުރެވިފައިވާ އުސޫލުތަކުން އެކްސްކްލޫސިވް ހިޔާލު، ސާފު، އެއްގޮތް އުސޫލުތަކުން އަދަދުތަކުގެ ކަނޑައެޅުމުގައި، ޝަރުޢީ ޙަޤީޤީ ނުވަތަ ޖުމްލަގެ ފައިސާ ނުދޭގޮތް އުސޫލު، ސުޕްރީމްކޯޓުގެ ޤަޟިއްޔާ ނަންބަރު 2020/SC-A/28[6] ގެ ފާހަގަކުރުމުގައި ބަޔާންކުރެވިފައިވެއެވެ.

15- އެހެންކަމުން، މިހާރު ޖުމްލަ ފައިސާ ދެއްކުމުން އަދަދުކުރެވޭ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ޤަޟިއްޔާ ނަންބަރު 2020/SC-A/28[7] ގެ ފާހަގަކުރުމުގައި ކަނޑައެޅިފައިވާ ހަމަތަކެވެ. ޝަރުޢީ ޙަޤީޤަތް ދެނެގަތުމަށް އެ ފާހަގަކުރުމުގައި ކަނޑައެޅިފައިވާ އުސޫލުތަކުގެ ހުށަހެޅުމަށް، ޙަޤީ ޝަރުޢީގެ ދަށުން ހުށަހެޅުމުގެ ދަށުން ފައިސާގެ މިންވަރު، އެއްބަސްވުމުގައި ޖުމްލަ ނުވަތަ ޝަރުޢީ ޙަޤީޤަތް ދެނެގަތުމަށް ހިމެނިފައިވާ މާއްދާއަކީ އެއްބަސްވުމާ ހެދުނުގޮތުގެ ސަބަބުން ލިބުނު ގެއްލުން ފުރިހަމަ ކުރުމުގައި ޤާނޫނީ ބާރުތަކެއް މިންވަރުގެ އެކަށީގެން ކަނޑައެޅުމުގެ (ލިކުއިޑޭޓެޑް ޑެމޭޖަސްގެ މާއްދާއެއް) ނުވަތަ އެއީ އެއްބަސްވުމާ ހެދުނު ފަރާތަށް ޖެއްސޭއެއް ކަމަށް ބަލަނުލެވޭގޮތް ގޮތުން ހިމެނުވައިދޭ މާއްދާއެއް (ޕެނަލްޓީ ކްލޯޒެއް) ބެލުމަށްފަހު، ޝަރުޢީ ޙަޤީގެ ދަރުން ފައިސާ ނަގައި

[6] ޖަސްޓިސް ޢަލީމަސީހު ވ. އަބްދުﷲ ޖަނާބް
[7] ޖަސްޓިސް ޢަލީމަސީހު ވ. އަބްދުﷲ ޖަނާބް

ދިނުމާމެދު ގޮތެއް ނިންމުމުގެ. އަދި މި ފަދައިން ބަލާބެލުމުގައި އެ ފައިސާ ނަގައިދެވޭނީ، އެ ފައިސާއަކީ އެއްބަސްވުމާ ޚިލާފުވުމުގެ ސަބަބުން ލިބުނު ގެއްލުން ފޫބެއްދުމަށްޓަކައި ބޭނުންވާނެ މިންވަރުގެ އެކަށޭނަ އަންދާޒާއެއް ކަމަށް ވާނަމައެވެ. އެއްބަސްވުމުގައި ހިމެނޭ މާއްދާއަކީ، ޖޫރިމަނާ ޝަރުޠެއްކަން ނުވަތަ ނޫންކަން ދެނެގަތުމުގައި ކޯޓުތަކުން ބަލައިގަނެފައިވާ މިންގަނޑުތަކާއި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2020/SC-A/28[8] ގެ ސިޔާޤުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ.

16- ދެން. ސަވަން ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑްގެ ފަރާތުން ސިވިލް ކޯޓުގައި ހުށަހެޅި ދަޢުވާކުރި ފައިސާއަކީ، ދުގަ ގްލޯބަލް އެއަރސަރވިސް (މޯލްޑިވްސް) ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑުން އެއާރޕޯޓަން ކޮށްދީފައިވާ ޚިދުމަތްތަކަށް ދައްކަންޖެހި ނުދައްކާވާ 14,712.80ރ. (ސާދަހާސް ހަތްސަތޭކަބާރަރުފިޔާ އަށްޑިހަލާރި) އާއި، އެ ފައިސާ އިންވޮއިސްގައިވާ މުއްދަތުގައި ނުދެއްކުމުގެ ސަބަބުން 2018 އޮކްޓޫބަރު 22ވަނަ ދުވަހުގެ ނިޔަލަށް ޖޫރިމަނާގެ ގޮތުގައި އަދާކުރަން 48,795.87ރ. (ސާޅީސް އަށްހާސް ހަތްސަތޭކަ ނުވަދިހަފަސްރުފިޔާ އަށްޑިހަ ހަތްލާރި) އާއެކު ޖުމްލަ 63,508.67ރ. (ފަސްދޮޅަސް ތިންހާސް ފަސްސަތޭކަ އަށްރުފިޔާ ފަސްދޮޅަސްހަތް ލާރި) ކަން އެނގެން އޮންނައިރު، ދެން. ސަވަން ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑްގެ ފަރާތުން ޖޫރިމަނާގެ ގޮތުގައި ހުށަހަޅަން އެދިފައިވާ ބަދަލަކީ ޗާޖްކުރެވިފައިވާ ހިދުމަތަކަށް ދައްކަންޖެހިފައިވާ ބަދަލުކުރުމަށް 3 (ތިނެއް) ގުނައަކަށް ވުރެބޮޑު ބަދަލެއްކަން އެނގެއެވެ. އެހެންކަމުން ޖޫރިމަނާގެ ގޮތުގައި ހިމެނިފައިވާ ބަދަލަކީ ފުރަތަމަފަރާތުގެ ގޮތުގައި ނުވަތަ މުޤާބިލުގެ ގޮތުގައި ބަލާފައިވާ ބަދަލުގެ ގޮތުގައި ބަލާލުމުގެ ފުރުސަތު އެބައޮތެވެ.

17- އިސްތިއުނާފުކުރާ، ދެން. ސަވަން ޕްރިންޓް ލިމިޓެޑްގެ ފަރާތުން ސިވިލް ކޯޓަށް ހުށަހެޅި ދަޢުވާގައި، ކުރިމަތިލާ ފަރާތާ ފައިސާއާގުޅޭގޮތުން ނުވަތަ އެއް ފަރާތުން އަނެއް ފަރާތަށް ޕްރޮޑަކްޓްތަކުން ހިދުމަތާ ގުޅޭގޮތުން ދެ ފަރާތުގެ ދެމެދުގައި ލިޔުމުން އެއްބަސްވުމެއް ވެފައިވާކަން އެނގެން ނެތެވެ. އިސްތިއުނާފު މުރާޖަޢާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ޖޫރިމަނާގެ ފައިސާއަކީ، އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން އިސްތިއުނާފުކުރައްވާ ފަރާތަށް

8. ބަސަން އެޕީމަނިކު ވ. އަބްދުލް ޖަނާބް

ފޮނުވި އިންވޮއިސް ނަންބަރު / ސޭލްސް ރިސީޕްޓް 43972 "ބުކިންގ އިންވޮއިސް" ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތަށް، އެ އިންވޮއިސްގެ މައްޗަށް ބިނާކޮށް ޚިދުމަތް އެރުވިފައިވާ ޤީމަތާ ފައިސާއެއްކަން އެނގެން އޮންނަނީއެވެ؛ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2019/SC-A/13, 2021/SC-A/52 ޤަޟިއްޔާގައި[9]، ޝަރުޢު ޙަޤާއިޤާ ގުޅޭ ޤާއިދާއެއް ކޮންޓްރެކްޓެއްގައި ނޫނަސް ހާލަތުގައި އެއް ބައިވެރިޔަކު އަނެއް ބައިވެރިޔަކަށް އަންގާ އެންގުމަކުން ނުވަތަ ފައިސާ ހޯދުމަށް ފޮނުވާ އިންވޮއިސްއެއްގައިވާ ފައިސާއެއް ނުދައްކައިފިނަމަ، ޖޫރިމަނާކުރެވޭނެ ކަމަށް ބަޔާންކޮށްފައި އޮވެ، އެ އެއްގޮތުން ނުވަތަ އެ އިންވޮއިސް ލިބި ހަތް ދުވަހުކުން ތެ ފަރާތެއްގެ ދެމެދުގައިވާ އެއްބަސްވުމަކަށް ބަދަލެއް އައުން ނުވަތަ އަދި އެއްބަސްވުމެއް ވުޖޫދުވުން ކަމުގައި ނުވާނެކަމަށް ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ.

18- އެހެންކަމުން، ޤާނޫނު ނަންބަރު 4/91 (ކޮންޓްރެކްޓްތަކާބެހޭ ޤާނޫނު)ގެ 5 ވަނަ މާއްދާއާއި، އިންވޮއިސްގައި ބަޔާންކުރާ ޖޫރިމަނާ ފައިސާ ނަގައިދިނުމާ ގުޅޭގޮތުން، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2013/SC-A/27 ޤަޟިއްޔާއާއި، އަދި ސުޕްރީމްކޯޓުގެ ނަންބަރު 2014/SC-A/01 ޤަޟިއްޔާގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ އުޞޫލުތަކާ ހަވާލާދީ، ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 1120/Cv-C/2019 ޤަޟިއްޔާގައި ނިންމާފައިވާ ނިންމުން އިސްތިއުނާފުކުރުމަށް، އެމް. ސަވަން ޓްރައިފްޓް ލިމިޓެޑްގެ ފަރާތުން ހުށަހަޅާފައިވާ ކަންކަމުގެ މައްޗަށް ރިޢާޔަތްކޮށް، އެ މައްސަލައިގެ ޙުކުމަށް ބަދަލު ގެންނަންޖެހޭ ފަދަ ޝަރުޢީ އަދި ޤާނޫނީ ސަބަބެއް އޮތްކަމަކަށް ނުފެނެއެވެ.

- ޙުކުމް:

ދެންފަހެ، އިސްވެ ބަޔާންކުރެވުނު ނުކުތާތަކުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކަންކަން އެގޮތުގެ މަތިން ހުރުމުން، ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 1120/Cv-C/2019 ޤަޟިއްޔާ އިސްތިއުނާފުކުރުމަށް، އެމް. ސަވަން ޓްރައިފްޓް

9. ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2019/SC-A/13, 2021/SC-A/52 ޤަޟިއްޔާގެ ފާހަގަކުރެވުނު ނުކުތާތަކުގެ 37·3

ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑްގެ ފަރާތުން ހުށަހަޅާފައިވާ ނުކުތާތަކުގެ މައްޗަށް ނަޒަރުކޮށް، އެ ޤަޟިއްޔާގައި ނިންމާފައިވާ ނިންމުމަށް ބަދަލު ގެންނަންޖެހޭ ޝަރުޢީ ޤާނޫނީ ސަބަބެއް ނެތުމާއެކު ކަނޑައަޅައި، މި ޤަޟިއްޔާ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގައި ބޮޑު މަޖިލީހުގެ ފަނޑިޔާރުންގެ އިއްތިފާޤުން ހުކުމްކޮށްފީމެވެ.

މި ޤަޟިއްޔާ ބަލައި ހުކުމްކުރީ

ފަނޑިޔާރު ޝުޢައިބު ހުސައިން ޒަކަރިއްޔާ ފަނޑިޔާރު ޢަބްދުﷲ ހަމީދު (ރިޔާސަތު) ފަނޑިޔާރު މުޙައްމަދު ނިޔާޒް